

Finansdepartementet. Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48). Yttrande.

Ja till Svealands län och landsting

Regionförbundet Uppsala län gör en sammanvägd positiv bedömning av Indelningskommitténs förslag om att bilda en ny region i Svealands län från år 2019. Regionförbundet biträder det samlade remissvar som utformats av de sex landstingen i den blivande Svealandsregionen och hänvisar särskilt till yttrandet från Uppsala läns landsting.

Regionförbundet instämmer i att den föreslagna geografin för Svealandregionen, i en nationell avvägning, är en god utgångspunkt för en ny regional samhällsorganisation med kapacitet att svara upp mot framtida utmaningar.

Nuvarande regional uppdelning i 18 mindre län och tre storstadsregioner har skapat en asymmetri som ger ojämlika förhållanden och förutsättningar att utvecklas, dels i relation till staten, dels i samarbetet med andra regioner i världen. I den globala konkurrensen gäller det att varje del av landet ges förutsättningar att utveckla sin attraktionskraft och sina styrkeområden. För det krävs resursstarka organisationer med förmåga att bära ansvar och en kraftfull röst nationellt och internationellt.

Regionförbundet delar därför kommitténs bedömning att sex jämnstarka regioner, med kapacitet att bedriva regional utveckling och att fullgöra uppdragen inom hälso- och sjukvården bättre svarar som utmaningarna än dagens splittrade regionala samhällsorganisation.

Stärkta samband med Stockholmsregionen

Regionförbundet konstaterar att Svealands län kommer att ha den för länet viktigaste tillväxtfaktorn – Stockholm – utanför länet. Ur regional utvecklingssynpunkt har Uppsalas läns geografiska läge och närhet till Stockholmsregionen avgörande betydelse för den fortsatt hållbara tillväxten. För hela landets nytta behöver de funktionella sambanden mellan en blivande Svealandsregion och Stockholm förstärkas, bl a genom ökad spårkapacitet längs ostkustbanan, Dalabanan och en ny Aroslänk. Det skulle öka

tillgängligheten till Stockholm och, i synnerhet, till Arlanda och skapa en förbindelselänk mellan alla delar norr och väster om nuvarande Uppsala län.

Den föreslagna Svealandsregionen kommer att innehålla många starka företag, lärosäten och en hälso- och sjukvård med sammantaget en betydande forsknings- och utvecklingskapacitet. Genom ett strategiskt och systematiskt utvecklingsarbete inom det nya länet kommer en kraftsamling av resurser att främja en hållbar tillväxt bättre än i dagens mindre län och landsting. Även i detta sammanhang bör relationerna till Stockholmsregionen stärkas.

I en större geografi och med en samlad beslutsstruktur ges nya möjlighet att ta bredare grepp över regional fysisk planering, kollektivtrafik, arbetsmarknadsfrågor och systemfunktioner inom infrastrukturområdet. Därigenom får regionen också ökad förmåga att hantera komplexa samhällsutmaningar som skär genom flera fält, såsom klimatutmaningen och den nödvändiga omställningen till en koldioxidfri utveckling. Mer jämstarka regioner möjliggör även för staten att kunna decentralisera och vidga ansvaret för fler frågor till den regionala nivån.

Demokratin kan utvecklas

En av de viktigaste utgångspunkterna för en fortsatt reformering är, som kommittén redovisar, att gå från indirekt valda till direkt valda beslutsorgan. Dagens gränsöverskridande beslutsformer inom till exempel sjukvårdsregionerna, infrastrukturplanering och hantering av EU:s strukturfondsprogram kommer i allt väsentligt ersättas av beslut i ett direktvalt fullmäktige. Det ger en ökad tydlighet i beslutsfattandet och är ett viktigt steg för att stärka demokratin.

Samtidigt ligger det stora utmaningar i att skapa väl fungerande och effektiva samarbetsformer mellan den nya regionorganisationen och, i Svealands fall, 64 kommuner. I den nya organisationen är samspelet med kommunerna, inte minst de små, en av de viktigaste uppgifterna för att skapa legitimitet och gemensam utvecklingskraft. De skilda förutsättningarna i de olika delarna av den nya regionen måste beaktas. Det är därför centralt att säkra den lokala samverkan och bygga vidare på de breda kontaktytor gentemot kommuner, näringsliv, civilsamhälle och enskilda medborgare som etablerats i de nuvarande små länen.

Klargör roller på regional nivå

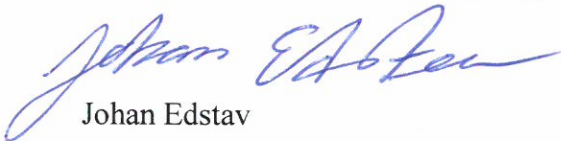
Kommittén behöver i det fortsatta arbetet söka lösningar för att dels ge de nya regionerna ett tydligt mandat att leda utvecklingen inom sitt territorium, dels säkerställa att myndigheterna, inklusive länsstyrelsen, ges en tydligare roll på den regionala spelplanen.

Regionförbundet biträder därför yttrandet från Uppsala läns landsting som understryker att statliga sektorsmyndigheter, i största möjlig mån, bör följa de nya regionbildningarnas geografi.

Nytt begrepp i stället för landsting?

Kommittén avser i sitt slutbetänkande att komma med förslag på beteckning på det som i dag är landsting. Regionförbundet föreslår, i likhet med Uppsala läns landsting, att det som kommittén benämner Svealands läns landsting i stället bör kallas Region Svealand i Svealands län. Den engelska benämningen kan förslagsvis vara Central Sweden.

REGIONFÖRBUNDET UPPSALA LÄN

Johan Edstav

Förbundsstyrelsens ordförande

Catharina Blom

Regiondirektör

Reservation

Regionförbundet, Förbundsstyrelsen 22 september 2016
Regional indelning – tre nya län – remissyttrande till Finansdepartementet

Regeringen gav den s.k. indelningskommittén i uppdrag att se över indelningen av län och landsting/regioner i Sverige. En nackdel med uppdraget var att nuvarande gränser skulle bibehållas. Liberalerna i Uppsala län anser att en grundläggande analys av människors rörelsemönster, resvanor, arbetspendling och vårdsökande kunnat leda till ett mer konstruktivt förslag på regionindelning. Om förslaget hade utgått från ett sådant arbetssätt hade vi varit positiva till en storregion. Vi anser att en utredning måste utgå från människor och inte utifrån nuvarande länsgränser – vi behöver något nytt, varför inte börja med ett vitt papper. Vi kan därför inte ställa oss bakom nuvarande utredningsförslag.

Liberalerna i Uppsala län bedömer att det finns fyra perspektiv som är särskilt viktiga att ha med sig in i diskussionen och vid ett ställningstagande för en ny regionindelning. Dessa perspektiv är

- (1) Landets Universitetssjukhus
- (2) Arbetsmarknadsregioner
- (3) Regionala tillväxtfrågor med Life science kluster
- (4) Högskolor och universitet

Samtliga fyra aspekter måste belysas mer i en reviderad utredning som inte fokuserar på dagens gränser

(1) Den statliga utredningen ”Effektiv vård” föreslår att en skyldighet införs i hälso- och sjukvårdslagen och att landstingen gemensamt planerar och utför uppgifter när det är motiverat av kvalitets- eller effektivitetsskäl. Utredningen rekommenderar även att Landstingen finner former för att kontinuerligt överväga vilka uppgifter inom sitt ansvarsområde som kan och bör lösas gemensamt. Uppsala län anser att samarbeten bör utvecklas mellan landstingen vilket kan göras utan att nya regioner bildas. Genom ökade samarbeten mellan Universitetssjukhusen får vi säkrade patientunderlag, vilket ger högre vårdkvalitet och snabbare forskning och sjukvårdsutveckling.

(2) En av de mest välutvecklade arbetsmarknadsregionerna i Sverige ligger i Uppsala / Stockholm – det bör vi ta tillvara på och fortsätta utveckla.

(3) Regionala tillväxtfrågor skulle kunna utvecklas ytterligare även om inte storregioner bildas och då särskilt gällande statligt/regionalt riskkapital. Möjligheten att utnyttja Uppsala som tillväxtmotor för hela Mälardalen skulle kunna förstärkas. Ett UIC-koncept (Uppsala Innovation Centre) skulle kunna appliceras på ett större område än Uppsala.

(4) Universiteten påverkas i första hand inom de områden där de har samarbeten med universitetssjukhus, inte minst den kliniska forskningen. En strategisk uppdelning av vissa utbildningar blir dessutom möjlig, där en högskola exempelvis får i uppdrag att säkra utbildningen av tandvårdspersonal i regionen, där sjukhus hjälps åt med verksamhetsförändringar utbildning av barnmorskor eller kommuner utses att vara värdar för uppdragsutbildningar för YH-specialisering av undersköterskor.

Vår slutsats är att storregioner i sig är positiva, men att den föreslagna konstruktionen inte skulle gynna Sverige och landets invånare. Vi anser att den snäva tidsplanen är ett problem, den är alldeles för aggressiv. Vi föreslår att utredningen görs om, att man börjar med ett vitt papper för att hitta strukturer på områden utan låsning vid dagens länsgränser.

Uppsala 22 september 2016

Jenny Gavelin
Ledamot Förbundsstyrelsen Regionförbundet Uppsala län (L)

2016-10-05

Regionförbundet Uppsala län

Förbundsstyrelsen

Särskilt yttrande från Vänsterpartiet över regionförbundets svar på ”Regional indelning – tre nya län”.

Nej till Svealands län och landsting

Vänsterpartiets sammanvägda bedömning av Indelningskommitténs förslag om att bilda ett nytt län och landsting Svealand, är att det inte finns bärande skäl som talar för en sådan sammanslagning av de sex länen/landstingen. Indelningskommittén har inte tillfört några nya eller övertygande skäl för att bildandet av ett nytt storlandsting leder till en förbättring för innevånarna i berörda landsting. Bärande i kommitténs resonemang är att större alltid är bättre och det viktigaste är en storlekssymmetri i förhållande till staten. Vänsterpartiet anser att de övervägande behoven som landstinget och länet står inför inte löses genom ny länsindelning.

Det sker redan samarbeten med omliggande län/landsting på en rad områden men beroende på vilken sakfråga det gäller ser den geografiska indelningen olika ut. Många av dessa samarbeten kommer att bli nödvändigt att fortsätta med även med ett bildande av landstinget Svealand. Ett sådant exempel är det så kallade ”En bättre sats” där de fem mälarlänen tillsammans med Östergötland och Gotland formulerar behov av infrastruktur för järnvägar och vägar i ett sammanhängande koncept. Det är regeringen som ska stå för hela landets utveckling och tillse att behov i hela landet kan tillgodoses och därmed balansera olika behov mot varandra. Detta oavsett länens storlek.

Hälso- och sjukvården är den klart dominerande verksamheten för landstingen. Även där pågår flera arbeten som går över länsgränserna. Inom landets sex sjukvårdsregioner samarbetar landstingen om den högspecialiserade vården men även inom många andra områden. Det är viktigt att det finns tillräckligt med patientunderlag för universitetssjukhusen att bedriva en kvalitativt bra vård och klara sitt uppdrag inom forskning och utbildning. Tyvärr har det inom Uppsala- Örebro sjukvårdsregion tillåtits att enskilda landsting agerar som om den högspecialiserade vården kan upphandlas fritt utanför sjukvårdsregionen och utan att först pröva om verksamheten finns inom regionen. Det är regeringen som enligt Hälso- och sjukvårdslagen äger frågan om sjukvårdsregionerna men har där brustit i sin tillsyn.

Förutom sjukvårdsregionerna finns även en rikssjukvårdsnämnd som kan reglera vilka som får utföra viss verksamhet. Det finns också en nationell cancerplan och beslut om införande av standardiserade vårdförlopp. Det pågår alltså ett arbete med så kallade nivåstruktureringar såväl nationellt som mellan och inom sjukvårdsregioner. Detta är arbeten som även med storlandsting behöver fortsätta.

Den högspecialiserade vården berör ca fem procent av patienterna. Övriga patienter hanteras i den dagliga och nära vården. Vårdens stora utmaning är att tillsammans med kommunerna säkerställa en nära vård, i hemmet eller boendet, och om så behövs samordnade verksamheter. Det är svårt att tänka sig att detta nödvändiga arbete kommer att underlättas med en storregion omfattande sex län inom ett stort geografiskt område och tillsammans med 64 kommuner.

Det blir mindre med demokrati i en storregion. Den samverkansnämnd som finns inom Uppsala-Örebroregionen fattar bara beslut inom eget uppdrag och egen budget, d v s förhållandevis små men viktiga verksamheter. Större beslut bereds i samverkansnämnden men återförs till beslut i respektive landsting där också politiskt ansvar kan utkrävas. I en storregion kommer beslut och ansvarsutkrävande längre från länsinnevånarna. Istället för sex landstingsfullmäktige med totalt 448 ledamöter blir det en fullmäktigeförsamling troligtvis i storleksordningen 150 ledamöter. Dessa ledamöter ska behärska verksamheter inom ett geografiskt område som sträcker sig från Idre i nordväst, Gnarp i nordost och ner till Askersund och Oxelösund i söder och som befolkas av 1,7 miljoner innevånare. Verksamheterna omfattar bland annat två universitetssjukhus, fyra länssjukhus, 15 länsdelssjukhus och ca 220 vårdcentraler. Antalet anställda kommer att uppgå till ca 48 000.

För att klara en lokal kännedom och förankring är det troligt att det i det nya storlandstinget införs regionala nämnder. De direktvalda församlingarna kommer att ersättas med indirekt valda nämnder som det inte går att utkräva politiskt ansvar för i allmänna val. Det kommer att kräva mycket tid och arbete för att enas om allt från skattesatser och patientavgifter till taxor i kollektivtrafiken, hyresmodell och hyresnivåer för de egna verksamheterna, regelverk för vårdcentralsuppdrag, personalpolitik mm, mm. Frågan är till vilken nytta för innevånarna i de nuvarande sex länen.

Sammanfattningsvis har Indelningskommittén inte visat på nyttan för länsinnevånarna med bildande av ett storlandsting/storlän. Vänsterpartiet avstyrker därför Indelningskommitténs förslag avseende bildande av ett Svealands län.

Ilona Szatmari Waldau (V)
Ledamot förbundsstyrelsen